

Hoofdstuk 9. De hypocrisie nog duidelijker ontmaskerd door middel van voorbeelden; een terloopse opmerking over het ware vaderland, en over de verdorvenheid van mensen die zich over andermans ellende verheugen, terwijl zij zelf buiten schot blijven 53

Hoofdstuk 10. Mijn beklag over de ongegeneerde kritiek van Langius, zijn repliek dat dit de taak van de filosoof is. Voorts een poging om het voorafgaande te weerleggen; toewijding en liefde jegens het vaderland zijn reëel 55

Hoofdstuk 11. Afwijzing van de tweede emotie, een te grote liefde jegens het vaderland, die, zoals bewezen wordt, ten onrechte 'pieteit' heet. Oorsprong van deze aandoening. Wat is eigenlijk en precies het vaderland? 56

Hoofdstuk 12. Kalmering van de derde gemoedsbeweging, sentimentaliteit, die in overdreven vorm een negatieve eigenschap is, duidelijk te onderscheiden van sociaal gevoel. Hoe en hoever moet dit laatste in praktijk worden gebracht? 60

Hoofdstuk 13. De obstakels zijn verwijderd, het ernstige moment is gekomen om de algemene rampspoed zelf te verlichten of weg te nemen, die ik met vier hoofdargumenten bestormen en bedwingen moet. Allereerst wordt gesproken over de voorzienigheid: bewezen wordt dat deze ten aanzien van de menselijke aangelegenheden inherent en prominent is 62

Hoofdstuk 14. Alles gebeurt hier op de wenken van de Voorzienigheid, zij zendt rampspoed over volken en steden. Daarom is ons klagen en wenen hierover niet godvruchtig. Aan het slot een aansporing om God te gehoorzamen: strijd tegen Hem is onberaden en vergeefs 64

Hoofdstuk 15. Overgang naar het tweede argument voor standvastigheid, dat ontleend is aan de noodzakelijkheid. Haar macht en werking. Tweevoudige beschouwing van die noodzakelijkheid, allereerst zij die inherent is aan onze wereld zelf 66

Hoofdstuk 16. Voorbeelden van noodzakelijke verandering of ondergang in de gehele wereld. De hemel en de elementen veranderen en zullen eens vergaan. Hetzelfde kan men bij steden, provincies en koninkrijken waarnemen. Kortom, alles verloopt hier in een kringloop en niets is bestendig of onveranderlijk 67

Hoofdstuk 17. De noodzakelijkheid die voortvloeit uit het noodlot. Bevestiging van zijn bestaan. Hierover heeft tussen leken en filosofen een globale eenstemmigheid maar onenigheid in detailpunten geheerst. Verscheidenheid in de antieke noodlotsgedachte 70

Hoofdstuk 18. Korte verklaring met definitie en beschrijving van de eerste drie categorieën van het noodlot. Korte en vluchtige verontschuldiging van de Stoïcijnen 72

Hoofdstuk 19. Verklaring van het vierde, ware noodlot. Korte toelichting bij de naam (*fatum*) en beknopte definitie. Aange-toond wordt dat het van de Voorzienigheid verschilt 75

Hoofdstuk 20. Het verschilt op een viertal punten van het Stoïsche noodlot. Uitvoerig wordt aangetoond hoe het onze wil geen geweld aandoet, en tevens dat God niet verantwoordelijk of medeverantwoordelijk is voor het kwaad 78

Hoofdstuk 21. Afsluiting van de verhandeling over het noodlot, waarschuwing dat het onderwerp hachelijk en riskant is en niet weetgierig onderzoek moet worden; ten slotte een ernstige aansporing om geestelijke kracht aan de noodzakelijkheid te ontnemen 80

Hoofdstuk 22. Het noodlot soms gebruikt als schuilhoek voor latharigheid. Dit wordt aan de kaak gesteld: het noodlot werkt via secundaire oorzaken, die dus gerealiseerd moeten worden. Wanneer behoort men het vaderland nog te helpen, wanneer niet meer? Einde van het eerste boek en gesprek 82

Boek II

Hoofdstuk 1. De aanleiding om het gesprek te hervatten, wandeling naar de lieflijke tuin van Langius, lofprijzing ervan 87

Hoofdstuk 2. Lofprijzing van tuinen in het algemeen. Tuinieren is een eeuwenoude en natuurlijke liefheerij en werd door koningen en beroemde mannen beoefend. Ten slotte worden de genietingen van de tuin en mijn niet onredelijke wens voor ogen gesteld 88

Hoofdstuk 3. Verhandeling tegen bepaalde snobs, die tuinen voor ijdelheid en luiheid misbruiken. Wat is het ware gebruik ervan? Zij zijn geschikt voor wijsgeren en geleerden; de filosofie zelf is erin opgevoed en grootgebracht 90

Hoofdstuk 4. Aansporing om zich op de wijsbegeerte toe te leggen en, dank zij haar, standvastigheid te verwerven; ernstige vernanning tot de jeugd om de ernstige studie der filosofie met die der schone letteren te verbinden 93

Hoofdstuk 5. Wijsheid wordt niet door wensen maar door werken verkregen. Het gesprek over de standvastigheid wordt hervat. Leergierigheid is een goed teken bij jonge mensen 95